

Grimstad
kommune

**Kommunal
kompetanseplan
for barnehager
i
Grimstad kommune
2011-2012**

Vedtatt av Tjenestevalget den 12.04.2011

INNLEDNING

Dokumenter som er utgangspunkt for planen:

- ✓ Barnehageloven § 2 – barnehagens innhold og Rammeplan for barnehagen
- ✓ St.meld.41 (2008-2009) Kvalitet i barnehagen
- ✓ St.meld. 16 (2006-2007) ... og ingen sto igjen. Tidlig innsats for god læring
- ✓ Veileder: Fra eldst til yngst. Samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole
- ✓ NOU 2010:8: Med forskertrang og lekelyst. Systematisk tilbud til alle førskolebarn (Brenna-utvalget)
- ✓ Strategi for nasjonal kompetanseutvikling i barnehagesektoren 2007-2011.
Det er 4 satsingsområder for strategien: Pedagogisk ledelse, barns medvirkning, språkmiljø og språkstimulering, samarbeid og sammenheng barnehage og skole.
- ✓ Handlingsprogram for Grimstad kommune 2011-2014. Konkrete resultatmål/tiltak for 2011 s. 28.

Barnehageeiers ansvar:

Det er barnhageeiers ansvar å sørge for og sikre at personalet har den nødvendige kompetansen til å ivareta krav til kvalitet slik de er uttrykt i Lov om barnehager og Rammeplan for barnehagen.

Kommunens ansvar:

Kommunen har som barnehageeier et eget ansvar for egne barnehager. Kommunen kan også initiere tiltak rettet mot alle barnehager i kommunen.

Kompetanseplanen for barnehager i Grimstad kommune omfatter derfor alle barnehagene i kommunen uavhengig av hvem som er eier. Det er i kommunens interesse at alle barnehagene har høy kvalitet og er oppdatert på viktige kompetanseområder.

Etter en tid med mye fokus på økonomi og rutiner ønsker Grimstad kommune nå et økt fokus på kvalitet. Denne planen fokuserer derfor hovedsakelig på det pedagogiske innholdet i barnehagen og de ansattes kompetanse.

Hovedsatsingsområdene i Grimstad i 2011/2012 :

I utvelgelsen av lokale satsingsområder har det vært viktig å se Handlingsprogram 2011-14 i sammenheng med den statlige satsingen. Kompetanseplanen har tre hovedsatsingsområder:

- 1) **Pedagogisk ledelse.**
- 2) **Tidlig innsats.**
- 3) **Lek, språk og kommunikasjon.**

I tillegg til hovedsatsingsområdene har kommunen noen **pågående/fremtidige prosjekter:**

- Barn i rusfamilier
- Minoritetsspråklige barn – Fokusbarnehager
- Barn og unge med komplekse traumer

Økonomi.

I tillegg til kommunens egne kompetansemidler kan kommunen og enkeltbarnehager søke kompetansemidler hos Fylkesmannen. Barnehagene sender sin søknad til kommunen. Kommunen som barnehagemyndighet gjør en vurdering av de innkomne søknadene, prioriterer dem og videresender søknadene med en vurdering til Fylkesmannen i Aust-Agder. I 2011 er fristen for å søke kompetansemidler hos Fylkesmannen 29.april.

.

LOKALE HOVEDSATSINGSOMRÅDER 2011-2012

1) Pedagogisk ledelse

Som pedagog i barnehagen følger ofte lederansvar og personalansvar med oppgaven. Å bli en god leder - som sørger for at alle de ansatte på avdelingen ser barna og følger de rutineene du ønsker er viktig.

Lederansvaret kan deles opp i personalledelse, administrativ ledelse og pedagogisk ledelse. Grimstad kommune har søkt og fått kr.80.000,- i kompetansemidler fra Fylkesmannen for å legge til rette for fagmøter og fagdager for styrere og pedagogiske ledere.

Kommunen har god erfaring med kompetanseheving som går over noe tid. Det legges derfor til rette for inntil flere temaer i planperioden:

- a. Pedagog og leder – en utfordring? v/ Nina Nakling
- b. Et utvidet blikk på ledelse v/ Nina Nakling
- c. Foreldresamarbeid - den nødvendige samtalen
- d. Motiverende og inspirerende ledelse
- e. Tverretatlig samarbeid
- f. Etikk v/ Einar Øvereng

A. Leder og pedagog – en utfordring? v/ Nina Nakling- litt om innholdet:

Er du styrer/ pedagogisk leder for første gang, eller har du vært i stillingen en stund? Har du kjent på lederoppgaven og av og til kjent at du skulle hatt en ”oppskrift” for hvordan du skal håndtere den? Kanskje har du tenkt at det er styreren som er leder, og ikke du? Som pedagogisk leder i barnehage er du i en mellomlederrolle i bedriften. Som del av lederteamet forventes det en rekke ting av deg som leder, ikke bare som pedagog.

Nina Nakling er førskolelærer med videreutdanning innen prosjektarbeid i barnehage og endringsledelse. Hun har mange års erfaring som pedagogisk leder og styrer i ulike barnehager i Oslo og Vestfold. Sammen med Mette Vavik har hun skrevet boka Leder og pedagog- ja takk, begge deler.

Målgruppe: Styrere og pedagogiske ledere
Tid: 9 september 2011 – se tiltaksplan
Hva: Heldagsseminar/ kurs
Ansvar: VUT

B. Et utvidet blikk på ledelse v/ Nina Nakling- litt om innholdet:

En leders oppgave er mange og sammensatte, og noen ganger kan det kjennes ut som om dine medarbeidere og du ”ikke snakker sammen språk”. Det handler om hvilke perspektiver en velger å se verden fra. Om du som leder skal kunne bygge og vedlikeholde relasjonen til dine medarbeidere, blir det viktig å få et så tilnærmet helhetlig bilde av virkeligheten som mulig. Hvordan få til dette?

Målgruppe: Styrere og pedagogiske ledere
Tid: 10 oktober 2011 – se tiltaksplan
Hva: 3-4 timers seminar/kurs
Ansvar: VUT

C. Foreldresamarbeid - den nødvendige samtalen

I barnehageloven og rammeplanen for barnehagen er samarbeidet med barnas hjem trukket fram som vesentlige faktorer for å lykkes i arbeidet med barna.

Samarbeidet skal gi mulighet til å bygge en nødvendig, gjensidig forståelse for de dilemmaer som kan oppstå når hensynet til et enkelt barn må ses i forhold til barnegruppen. Personalet må arbeide for å finne balanse mellom respekt for foreldrenes prioriteringer og å ivareta barns rettigheter og grunnleggende fellesverdier som barnehagen er forpliktet på. Noen ganger kan man derfor oppleve at det er ting man må ta opp med foreldre og som gjør at foreldresamtalen kan oppleves som vanskelig. Ettersom barnehagens fokus er barnets behov er denne samtalen helt nødvendig å ta.

Målgruppe: Styrere og pedagogiske ledere
Tid: 2012
Hva: 3-4 timers kurs
Ansvar: VUT

D. Motiverende og inspirerende ledelse

Lederskap handler i siste instans om å skape resultater. Motiverte ledere og medarbeidere bidrar til bedre resultater på flere måter, større trygghet på seg selv og andre, mer optimisme og håp, flere initiativ, høyere grad av ansvarlighet, større entusiasme og bedre utholdenhet. Inspirasjon er det som gir lederskapet energi og kommer til uttrykk gjennom at lederen viser sin ekte entusiasme og forventning om at noe godt skal skje i framtiden. Man er derfor bedre tjent med å konsentrere seg om det man ønsker, enn det man ikke ønsker. Det er mer hensiktsmessig å snakke om det man vil ha mer av, enn det man vil ha mindre av. Det er nyttigere å finne ut hva mennesker gjør som virker, enn det de gjør som ikke virker. Når man blir klar over hva man gjør som har god effekt – og hvilke evner og talenter man tar i bruk for å få dette til – blir det mer av slike handlinger og kvaliteter.

Målgruppe: Styrere og pedagogiske ledere
Tid: 2012
Hva: Fagdag(er) og/eller 3-4 timers kurs
Ansvar: VUT

E. Tverretattlig samarbeid

Som barnehage samarbeider man ofte med ulike faggrupper og instanser som har annen kompetanse, utdanning og annet lovverk å forholde seg til enn barnehagen. Barnehagen og ulike instanser/ fagmiljøer kjenner ofte ikke godt nok til hverandres lovverk og arbeidsmåter. Derfor ønsker Grimstad kommune å ha fokus på tverretattlig arbeid. Blant annet hva ulike lovverk sier om taushetsplikt, barnehagens meldeplikt til barnevernet, hvilke kommunale/regionale instanser barnehagene kan komme i kontakt med osv.

Målgruppe: Styrere og pedagogiske ledere
Tid: 2011/ 2012
Hva: 3-4 timers kurs/ ledermøter
Ansvar: VUT

F. Etikk v/ Einar Øvereng

Etikk handler om hva som er rett og galt i forhold til en norm eller et verdisyn. Det dreier seg også om hvordan det vi gjør påvirker andre. Regler for rett og galt finner vi i lovverket, i faglitteraturen og som lokale regler på en arbeidsplass. Som ansatt i barnehage står man i hverdagen overfor mange ulike utfordringer med å velge det som er riktig å gjøre i ulike situasjoner og på hvilket grunnlag man gjør sine valg. Dette er noen av etikkens dilemmaer som man daglig står overfor når man arbeider med mennesker, både barn og voksne.

Einar Øverenget er filosof, forfatter og anerkjent foredragsholder innen emner som etikk, verdier og identitet, kommunikasjon og kreativitet. Han har doktorgrad i filosofi og er rektor ved Humanistisk Akademi og har skrevet flere bøker, blant annet Lykkens filosofi (2006) og Hemmeligheter (2009).

Målgruppe:	Alle ansatte i barnehagene
Tid:	21 oktober 2011 – se tiltaksplan
Hva:	Kommunal fagdag for alle barnehager
Ansvar:	VUT

2) Tidlig innsats.

Tidlig innsats er et viktig begrep i mange sentrale dokumenter for barnehager og skoler:

- ✓ Opplæringslova § 1-3
- ✓ Temahefte om barn med nedsatt funksjonsevne i barnehage (KD)
- ✓ St.meld. nr.16 (2006-2007) ... og ingen sto igjen. Tidlig innsats for livslang læring.
- ✓ NOU 2009: 18 - rett til læring
- ✓ Veileder: fra eldst til yngst (KD)
- ✓ God opplæring for alle (Grimstad kommune – spes.ped.2007)

Arbeidsgruppe for tidlig innsats

Grimstad kommune har opprettet en arbeidsgruppe som spesielt skal jobbe med tidlig innsats. Gruppen har representanter fra barnehage, skole, helsestasjon og VUT. Gruppen initierer og følger opp tiltak som har fokus på hele barnets utvikling. Arbeidsgruppen har foreløpig hatt fokus på overgang barnehage- skole/barneskole- ungdomsskole. I 2011 dreies fokuset mot ”de stille barna”.

Tidlig innsats handler ikke bare om å sette inn tiltak de første årene, men om å undersøke løpende på alle årstrinn om barn strever slik at det raskt kan settes inn tiltak når det er nødvendig. For de fleste som jobber med barn og unge er tidlig innsats viktig i erkjennelsen av at det er bedre og mindre ressurskrevende å forebygge enn å reparere. Aktuelle tema:

a. Spesialpedagogisk hjelp i barnehage

Barnehagen har et særlig ansvar for å forebygge vansker og sette inn tiltak når en oppdager barn med særskilte behov. Med barn som har særskilte behov menes barn som har behov for ekstra omsorg og hjelp til utvikling og læring av ferdigheter uavhengig av

diagnose. For disse barna kan det være aktuelt å gi et spesielt tilrettelagt tilbud. Tilretteleggingen kan gjelde både sosiale, pedagogiske utviklingsmessige forhold hos barnet og/eller fysiske forhold i barnehagen. Barnehagene har ulik kompetanse på tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne. Grimstad kommune ønsker derfor å legge til rette for kompetanseheving og erfaringsutveksling om dette teamet fremover.

Målgruppe: Styrere
Tid: 2011/ 2012
Hva: Lederforum/ styrerforum
Ansvar: VUT

b. Overgang barnehage – skole

Alle overganger i ett barns liv kan by på ulike utfordringer for barnet. Barnehagen skal i samarbeid med skolen, legge til rette for at barnets overgang fra barnehage til første klasse/skole kan bli så bra som mulig. Dette skal skje i samarbeid med foreldrene/de foresatte. Egne overgangsskjema er utarbeidet og skal brukes. Den enkelte barnehage og skole avtaler på hvilken måte informasjonen skal overbringes.

Målgruppe: Styrer/ ped. leder i barnehage og rektor/ lærer i skolen
Tid: Hele tiden
Hva: I forbindelse med overgang til skole
Ansvar: Den enkelte barnehage og skole

c. De stille barna

Noen barn er naturlig sjenerte, og trives med det. Det er først når stillheten står i veien for barnets læring eller evner til å utvikle varige vennskap, at dette blir et atferdsproblem. Adferd er et språk som må leses av voksne. Dialog med foreldrene er veldig viktig i dette. De stille barna har det til nå vært lite fokus på. Derfor ønsker man å sette mer fokus på temaet.

Ingrid Lund er bosatt i Kristiansand og ansatt som Førsteamanuensis ved Fakultet for humaniora og pedagogikk ved UIA. Hun har forsket på og skrevet doktoravhandling om innagerende adferd – eller ”de stille barn”.

Målgruppe: Ansatte i barnehage, skoler og andre faginstanser.
Tid: 24.mars 2011 – se tiltaksplan
Hva: 3-4 timers kurs (evt. med oppfølging).
Ansvar: VUT

3) Lek, språk og kommunikasjon

a. Lek.

Leken har egenverdi og er en viktig side ved barnekulturen. Den er en grunnleggende livs- og læringsform som barn uttrykker seg gjennom.

Barnehagen skal legge fysisk og organisatorisk til rette for variert lek. Barnehagens innhold bør inspirere til fantasi, skaperglede og livsutfoldelse. Personalet må være tilgjengelige for barn ved å støtte, inspirere og oppmuntre barna i deres lek. Dette vil også danne grunnlag for å sikre at alle barn får gode erfaringer og en opplevelse av å mestre

samspelet med andre barn i lek. Barn som ikke deltar i lek, holdes utenfor eller ødelegger andres lek må gis særskilt oppfølging.

Språk og kommunikasjon

Tidlig og god språkstimulering er en viktig del av barnehagens innhold. Både den nonverbale og den verbale kommunikasjonen er viktig for å utvikle et godt muntlig språk. Å få varierte og rike erfaringer er avgjørende for å forstå begreper. Viktige sider ved kulturoverføringen er knyttet til kommunikasjon, språk og tekst. (Se også pågående prosjekter).

Målgruppe:	Ansatte i barnehager
Tid:	2011/2012
Hva:	kurs
Ansvar:	VUT/ Nettverk vest/ Fokusbarnehagene
Når:	Se tiltaksplan

b. Barns medvirkning - Voksnes holdninger.

Gjennom samarbeidet i Nettverk Vest (kommunene Arendal, Grimstad, Lillesand og Birkenes) arrangeres nå kurs for den største gruppa ansatte i barnehagene – assistentene/ barne- og ungdomsarbeiderne.

Innholdet er barns medvirkning, med elementer av barns utvikling, barnesyn, barneperspektivet, de voksnes rolle og holdninger, barnehagens verdigrunnlag som omsorg, læring, medvirkning, likeverd og likestilling.

Videre satsing slik at flere assistenter og b & u-arbeidere kan få den samme kompetansehevingen avhenger i noen grad av kompetansemidler fra Fylkesmannen.

Målgruppe:	Assistenten/b&u-arbeidere
Tid:	Høsten 2011
Hva:	Halvdagskurs 2-3 ganger
Ansvar:	Nettverk Vest / VUT

PÅGÅENDE / FREMTIDIGE PROSJEKTER:

Barn i rusfamilier

Grimstad kommune er som en av seks kommuner kommet med i prosjektet "Barn i rusfamilier – tidlig intervensjon" i regi av Borgestadklinikken. I prosjektet har Grimstad med ansatte fra skole, barnehage, barnevern, sosialtjeneste, helsetjeneste, helsestasjon og psykisk helse.

Prosjektet gir opplæring og veiledning i hvordan man på et så tidlig tidspunkt som mulig kan oppdage og identifisere barn som vokser opp i familier med belastende rusmisbruk og hvordan man via økt handlingskompetanse og tverrfaglig samarbeid kan gjøre noe for å hjelpe disse barna.

I løpet av 2011/2012 skal en tverrsektoriell ressursgruppe i kommunen sette inn tiltak for å øke kompetansen til alle som jobber med barn og unge i kommunen. Ressursgruppen får veiledning fra Borgestadklinikken for å implementere kunnskap om barn som lever i rusfamilier.

Målgruppe: Ansatte som jobber med barn og unge
Tid: 2011/2012
Hva: Kursdager /møter og lignende
Ansvar: Borgestadklinikken / Grimstad kommune

Minoritetsspråklige barn – Fokusbarnehager

Antallet barn med minoritetsbakgrunn øker i kommunen pga økt arbeidsinnvandring, flere studenter fra andre land, flyktninger og andre. Flere barnehager opplever derfor at et eller flere barn er to - språklige.

For at barnehagene skal settes i stand til å ivareta denne gruppen barn, vil kommunen bidra til å øke kompetansen hos ansatte slik at man kan legge best mulig til rette for å bedre språkforståelsen hos de med minoritetsbakgrunn.

Kommunen får noe tilskudd fra staten som skal brukes til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i barnehagene i kommunen.

En av kommunens barnehager (Storgaten barnehage) er fokusbarnehage i Aust-Agder på temaet minoritetsspråklige barn og har dermed kompetanse som de er forpliktet til å dele med andre barnehager i Fylket.

I samarbeid med Nettverk Vest vil kommunen legge til rette for en fagdag for hele fylket i løpet av 2011/2012. Fagdagen er i noen grad avhengig av eksterne midler.

Barn og unge med komplekse traumer

Konsekvenser, regulering av affekt, oppmerksomhet og atferd. Omsorg og behandling.

Grimstad kommune er i dialog med RVT Sør (regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging) for om mulig å utvikle et kompetansehevingsprogram for pedagoger.

Planlegging 2011 – evt start i 2012.

ANNET

Hvert år er der kurs og konferanser som barnehager kan melde seg på, men som ikke dekkes av Grimstad kommune. Eksempel på slike kurs er:

- Livredningskurs for alle ansatte – arrangeres hvert år i samarbeid med kursholder Per Irgens
- Førstehjelpskurs – hver barnehage er ansvarlig for å oppdatere sine ansatte på førstehjelp
- Fagdag hos Fylkesmannen arrangeres hvert år og blir i 2011 arrangert den Konferansen har temaer som er rettet mot hele barnehagepersonalet
- Sørlandske lærerstevne. Mange kurs som også er aktuelle for barnehagene.

OVERSIKT KOMPETANSEUTVIKLING–TILTAKSPLAN 2011:

Måned	Dato	Hva	Tema	Målgruppe	Hvor
januar	6.	Fagmøte	Minoritetsspråklige barn	Ansatte bhg	K-sal
	10.	1.saml.kursrekke ass.	Kompetanseheving for ass. og b.&u.arb v/Lise Barsøe	B&U- arbeider/Assistent	K-sal
	20.	Fagdag	Egenledelse i lek og læring - om tidlig innsats i barnehagen	Alle ansatte i bhg	Arendal
februar	19.-20.	Kurs/prosjekt	”Barn i rusfamilier”	Ped.ledere/styrere	Sandefjord
	3.	Fagmøte	Minoritetsspråklige barn	Ansatte bhg	K-sal
mars	2..	Styrerforum	Disp fra utd.krav	Styrere	K-sal
	9.	2. samling kursrekke ass.	Kompetanseheving for ass. og b.&u.arb v/Lise Barsøe	B&U- arbeider/Assistent	K-sal
april	23.-24.	Kurs/prosjekt	”Barn i rusfamilier”	Ped.ledere/styrere	Arendal
	24.	Kurs	”De stille barna” v/ Ingrid Lund	Barnehage og skole	Catilina
	28	3. samling kursrekke ass.	Kompetanseheving for ass. og b.&u.arb v/Lise Barsøe	B&U- arbeider/Assistent	K-sal
	13.	styrerforum	Likestilling i barnehagen v/Solveig V.Larsen	Styrere	Fevik bhg
mai	2.-3.	Kurs	”Nordiske impulser” om bl.a. Minoritetsspråklige barn	Fokusbhg./prosjekt	Oslo
	Dato senere	kurs	Livredning	Alle ansatte	Svømmehall
juni					
juli	F	E	R	I	E
august					
sept.	21.	Styrerforum			K-sal
	Dato senere	kurs	Livredning	Alle ansatte	Svømmehall
	9.	Fagdag	Pedagogisk ledelse v/ Nina Nakling	Styrere og ped.ledere	Catilina
oktober	21	Kurs	Kommunal planleggingsdag? Etikk i hverdagen v/ Einar Øvereng	Alle ansatte	Catilina
	10.	kurs	Pedagogisk ledelse – videreføring v/ Nina Nakling	Styrere og ped. ledere	Catilina
	Ukjent	Kurs	Fagdag hos Fylkesmannen?		
	21.	Kurs	Sørlandske lærerstevne		
november	16.	Styrerforum		styrere	K-sal
	Dato senere	Kurs	Minoritetsspråklige barn –fagdag med Charlotte Palludan eller Målfrid Bleka?	Arr av prosjekt forkusbhg i okt. eller nov	
desember					
Januar 2012					
Februar 2012		Styrerforum		Styrere	
Mars -12					
April -12		Styrerforum		Styrere	
Mai - 12					
Juni - 12					
	F	E	R	I	E

Denne planen gjelder alle barnehager. Ledermøter og kompetanseheving for kommunalt ansatte kommer i tillegg.

KOMPETANSEPLAN - FREMDRIFT

Tema	2010	2011	2012
Pedagogisk ledelse		→	→
Styrerforum	→	→	→
Overgang barnehage- skole	→	→	→
Sansemotorisk trening	→		
det kompetente barn- hvordan møte vold og overgrep	→	→	
Tidlig inngripen/ innsats	→	→	→
Spesialpedagogisk hjelp i barnehage		→	→
Livredningskurs	→	→	→
Førstehjelpskurs	→	→	→
Fagdag hos Fylkesmannen	→	→	→
Sørlandske lærerstevne	→	→	→
Kommunal fagdag	→	→	→
Kursrekke for assistenter	→	→	
Foreldresamarbeid	→	→	→
Tverretatlig samarbeid		→	
Barns medvirkning m.m.	→	→	→
Minoritetsspråklige barn	→	→	→
Barn i rus familier		→	→